

4. Вей Лімін. Культурні традиції у підготовці китайських студентів до співацької діяльності / Вей Лімін // Національно-культурний простір України ХХІ ст.: стан і перспективи. – К.: НАКККіМ, 2010. – С. 339-344.
5. Гусейнова Л.В. Міжкультурний діалог як чинник формування виконавської культури майбутнього вчителя музики / Л.В. Гусейнова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2011. – № 7 (218). – С. 39-45.
6. Зязюн І.А. Інтегративна функція культури в інформаційному суспільстві / І.А. Зязюн // Професійно-художня освіта України: зб. наук. праць [редкол: І.А. Зязюн (голова), В.О. Радкевич, Н.М. Чепурна та ін.]. – Київ; Черкаси: Видавництво “Черкаський ЦНТЕІ”, 2007. – Вип. IV. – С. 5-14.
7. Чжао Веньфан. Конструювання змісту вокально-хорового навчання китайських студентів в умовах моделювання індивідуальної освітньої траєкторії / Чжао Веньфан // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. – Вип. 16 (21). – Ч.1. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – С. 126-130.
8. Щербо С.П. Давньокитайська філософія // Філософія: підручник / С.П. Щербо, О.А. Заглада. – [5-е вид.]. – К.: Кондор, 2011. – 546 с.
9. Щолокова О.П. Музичне мистецтво країн Передньої Азії / Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: навч. посіб. / О.П. Щолокова, С.В. Шип, О.Л. Шевнюк, О.М. Семашко. – К.: Вища шк., 2004. – 70-75(175 с.).

УДК 378:788.43

Чжан Цзянань

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПОЛІЛОГОВОЇ МУЗИЧНО-ТВОРЧОЇ ІНТЕРАКЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ-САКСОФОНІСТІВ

В статье рассматриваются результаты внедрения методики полилоговой музыкально-творческой интеракции будущих преподавателей игры на саксофоне. Представлены основные позиции анализа процесса формирования избранного феномена в контексте полученных данных компьютерной диагностики с помощью методов математической статистики.

Ключевые слова: *полилоговая музыкально-творческая интеракция, будущий преподаватель игры на саксофоне, аналитическая работа.*

The article is about results of using author`s methodic polylogue music creative interaction forming of future saxophone playing teachers. There are presented general positions of comparative analysis of forming process this phenomenon in the context of computer diagnostic facts and separate mathematics statistics methods.

Keywords: *polylogue music creative interaction, future saxophone playing teacher, analytical work.*

З метою отримання підсумкової інформації про рівень сформованості полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів гри на саксофоні у процесі фахової діяльності під час впровадження розробленої методики було проведено відповідне замірвання, яке дозволило одержати кількісні показники якісних характеристик після проведення формувального експерименту.

Мета цього етапу – визначення порівневих досягнень саксофоністів у полілоговій музично-творчій інтеракції. Для досягнення поставленої мети намічено виконати такі завдання: сфокусувати увагу на основних засадах запропонованої методики, зосередитись на суб'єктно-комунікативному та операційно-процесуальному компонентах у їх функціональній взаємодії, а також представити результати дослідження.

На цьому етапі дослідження були застосовані такі методи: аналіз результатів ефективності навчання та відповідної самооцінки запропонованих завдань, виконаних музикантами; діагностичні зрізи; статистичні методи математичної перевірки отриманих даних за допомогою комп'ютерних програм.

Порівняльний аналіз здійснено відповідно до визначених критеріїв щодо оцінки готовності саксофоністів до полілогової музично-творчої інтеракції, які вже застосовували на констатувальному етапі експериментальної роботи. Основні критерії було розроблено з урахуванням попередньо визначеної структури полілогової музично-творчої інтеракції, яка складалась з таких компонентів: *усвідомлено-мотиваційного, суб'єктно-комунікативного, досвідно-пізнавального, музично-креативного, емоційно-чуттєвого, операційно-процесуального.*

Визначена структура обраного феномена обґрунтована на підставі застосування таких науково-теоретичних підходів: культуро-відповідного, нормо-відповідного, суб'єктно-діяльного, компетентнісного.

Дослідження спиралось на такі принципові позиції: демократизації, гуманізації співробітництва та самостійності.

Отримані результати порівнювалися з результатами діагностичного етапу відповідно до кожного критерію готовності до полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів-саксофоністів. Згідно з метою та поставленими задачами формуального експерименту були зроблені необхідні замірювання. Це дозволило одержати кількісне вираження змін, що відбулися під впливом запроваджених методів. Передбачені зрізи проводились до початку і після закінчення формуальної дослідно-експериментальної роботи.

Отримані дані оброблялись з використанням статистичних математичних методів, що забезпечило можливість майбутньої педагогічної інтерпретації запропонованої організаційно-методичної системи у процес полілогової музично-творчої інтеракції саксофоністів та її удосконалення. Як було зазначено, методика та організація замірювання відповідали процедурі вимірювання та оцінки результатів констатувального етапу дослідження. Це дало можливість одержати об'єктивну картину динаміки зростання рівнів готовності до полілогу та ефективності музично-творчої інтеракції суб'єктів навчання в умовах застосування розробленої та апробованої нами у ході формуальної дослідно-експериментальної роботи організаційно-методичної системи.

У експерименті взяли участь 98 студентів з декількох ВНЗ України та Китаю, проведений до початку формуального експерименту зріз показав, що, в експериментальній групі 34 особи (35, 5 %) належали до низького рівня готовності до полілогу, 51 особа (51, 6 %) респондентів опинились на середньому рівні та 13 осіб (12, 9 %) – на високому. Дані контрольної групи констатувального експерименту були отримані відповідно такі: 12 осіб (10, 8 %) мали високий рівень готовності, 49 респондентів (49, 2 %) із загальної сукупності осіб опинились на середньому рівні готовності полілогової музично-творчої взаємодії, а 36 осіб (40 %) – на низькому рівні.

За наведеними даними ми можемо засвідчити, що показники контрольної та експериментальної груп констатувального експерименту були схожими та мало чим відрізнялися один від одного.

У якості іншого методу якісного аналізу стосовно готовності майбутніх викладачів гри на саксофоні до полілогової музично-творчої інтеракції ми застосували вимір «вагового коефіцієнту» [3]. Цей вимір є вираженням у відносних одиницях кількісних характеристик досягнень кожного саксофоніста на визначених рівнях, який підкріплений відповідними індексами. Співвідношення вагових коефіцієнтів рівнів готовності до полілогової музично-творчої інтеракції та конкретні значення вагових коефіцієнтів змінювалися у різних групах учасників експерименту в його перебігу.

Унаслідок проведеної методичної роботи ці показники дещо змінилися після проведеного формуального експерименту. Найпомітніше вони трансформувалися в експериментальній групі. Значно збільшилися показники, які сформували високий рівень готовності до полілогу у музично-творчій інтеракції майбутніх викладачів. Так, з 12, 9 % (13

осіб) високого рівня він змінився до 32, 3 % (31 особа). Відповідно середній рівень змінився таким чином: з 51, 6 % (51 особа) до 62, 9 % (62 особи). Низький рівень значно зменшився, а саме: з 35, 5 % (34 особи) до 4, 8 % (5 осіб).

У контрольній групі помітних змін не відбулося. Майбутні викладачі гри на саксофоні, яких було віднесено до контрольної групи, навчалися за традиційною програмою. Рівень сформованості їхньої готовності до полілогової музично-творчої інтеракції залишився майже не змінним. На високому рівні відбулись незначні позитивні зміни. Порівняно з 12 майбутніми викладачами контрольної групи (10, 8 %) лише 13 респондентів у кінці експерименту піднялись на цей рівень і становили 12, 9 %. На середньому рівні відбулись теж незначні зміни. Так, із 49, 2 % (49 осіб) показник зріс наприкінці експерименту до 53, 9 % (52 особи), що ми вважаємо несуттєвою зміною. Низький рівень також мав незначні зміни. Його показники дещо знизились: із 40 % (36 осіб) на етапі загального констатувального експерименту до 33, 8 % (32 особи) у кінці формувального експерименту.

З метою надання прогнозу стосовно практичного втілення запропонованої методики доцільно було б визначити імовірність досягнення поставленої мети. Ефективність запропонованої методики під час її впровадження у навчальний процес було оцінено за дихотомічною шкалою [2]. Зміни у процесі пересування на вищий рівень готовності до полілогу у музично-творчій діяльності учасників експерименту позначався нами знаком «плюс» («+»), а відсутність позитивних змін – знаком «мінус» («-»).

Для здійснення оцінювання ефективності запропонованої методики полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів у навчальному процесі результати формувального експерименту розміщались в узагальненій таблиці первинних даних (матриці описів), яка давала уявлення стосовно рівнів сформованості обраного феномена до початку і після закінчення формувальної дослідно-експериментальної роботи та порівняння ефективності розробленої методики за дихотомічною шкалою. Аналіз отриманих описів довів, що в результаті проведення експерименту із 35, 5 % (34 особи) учасників експериментальної групи, які знаходились на низькому рівні, залишилося 4, 8 % (5 осіб). При чому, з цих 35, 5 % респондентів 24, 2 % (23 особи) змістилися з низького рівня на середній, а в 6, 2 % (6 осіб) рівень сформованості полілогової музично-творчої інтеракції змінився від низького до високого, оминаючи середній рівень.

Доцільно зазначити, що учасники, низький рівень яких залишився незмінним, і які до запропонованої діяльності спочатку ставилися з абсолютною байдужістю (наприклад, у оркестровому та ансамблевому виконавстві) почали демонструвати деяку зацікавленість у перевірці своїх суб'єктно-комунікативних можливостей, демонструвати деяку усвідомленість власної мотивації.

Відсоткова частина ставлення учасників середнього рівня готовності у до полілогової музично-творчої інтеракції зростає від 51,6 % на початку формувальної роботи до 62, 9 % після її закінчення, а високий рівень відповідно збільшився з 12, 9 % до 32, 3 %, низький рівень зменшився з 35, 5 % до 4, 8 %. Перехід майбутніх викладачів від низького рівня (35, 5 %) відразу на високий виявився у 6,2 %. Такий результат експериментальної роботи є, на наш погляд, позитивним.

За представленими ваговими коефіцієнтами, порівнюючи ці дані, можна спостерігати зміни результативності. Так, ваговий коефіцієнт низького рівня полілогової музично-творчої інтеракції зменшився з 0,35 на початку експериментально-формувальної роботи до 0,06 після її закінчення. Вагові коефіцієнти середнього рівня збільшилися з 0,53 до 0,64; а високого відповідно зросли з 0,13 до 0,33.

Зроблений аналіз змін вагових коефіцієнтів довів зростання кількості учасників експерименту із середнім й високим рівнями полілогової музично-творчої інтеракції та помітного зменшення кількості майбутніх викладачів гри на саксофоні з низьким рівнем. Зауважимо, що сама по собі зміна вагових коефіцієнтів не дає точної оцінки ефективності реалізації представленої методики. Ця ефективність оцінюється сумою усіх даних стосовно переходів учасників експерименту з нижчого рівня сформованості обраного феномену на вищий. У ході формувального експерименту було зафіксовано 42 випадки підвищення рівня

сформованості обраного феномену, тобто ефективність розробленої у ході дослідної роботи методики складала 66, 3 відсотка.

Для здійснення прогнозу результативності запропонованої у педагогічному дослідженні авторської методики для будь-якого складу учасників, включаючи й генеральну сукупність, необхідно обрахувати імовірність її ефективного впровадження у навчальній процес за відповідною формулою [3]:

$P = (P_1 + P_2) \times a_{1\partial} + P_2 \times a_{2\partial} + P_3 \times a_{3\partial}$, де, P – імовірність досягнення результативності; P_1 – імовірність переходу учасників з низького на середній рівень сформованості означеного феномену; P_2 – імовірність переходу респондентів з низького на високий рівень; P_3 – імовірність переходу учасників із середнього на високий рівень;

$a_{1\partial}$, $a_{2\partial}$, $a_{3\partial}$ – вагові коефіцієнти відповідно: низького, середнього та високого рівнів, у нашому разі, полілогової музично-творчої інтеракції учасників до початку формульованої роботи. Нагадаємо, що імовірність переходу учасників з високого рівня відсутня, оскільки підвищення цього рівня неможливе.

Для перенесення результатів впровадження авторської методики полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів гри на саксофоні на генеральну сукупність необхідно скористатися наведеними ваговими коефіцієнтами, які визначені у ході констатувального етапу дослідження. Оскільки характеристики генеральної сукупності наближені до характеристик учасників експериментальної групи, імовірності їх переходу з вихідного (i -того) рівня на більш високий визначаються за результатами формульованої дослідно-експериментальної роботи.

Зокрема імовірність ефективності процедури впровадження авторської методики полілогової музично-творчої інтеракції в навчальному процесі дорівнює:

$$P = (0,29 + 0,29) \times 0,34 + 0,29 \times 0,42 + 0,11 \times 0,24 = 0,668.$$

Такий показник за нормами математичної статистики свідчить про ефективність цього процесу в умовах генеральної сукупності й доводить можливість її застосування в практику масового музично-педагогічного навчання майбутніх викладачів музичного мистецтва (у нашому випадку викладачів гри на саксофоні).

Точність оцінювання результатів запропонованої авторської методики у кількісних вимірах має відносний характер і близько 1/5 визначається випадковими похибками, тому для обчислення результатів експерименту застосовано методи математичної статистики, які передбачали максимальне уникнення таких похибок в отриманні кількісних результатів. Було здійснено перевірку істинності сформульованих гіпотез за допомогою статистичного критерію узгодження Р.Фішера (φ).

Застосування означеного критерію дозволило оцінити імовірність відмінностей між двома представленими вибірками, в яких і було зафіксовано ефект позитивного впливу розробленої авторської методики. Визначені за допомогою критерію Р.Фішера показники полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів гри на саксофоні мають такі характеристики φ_1 та φ_2 : відповідно – 4,292 і 2,096. Порівняння φ табличного та φ експериментального показує, що φ табличне < φ експериментального, а це означає, що $\varphi_{екс.}$ лежить поза інтервалом прийняття нуль-гіпотези.

Співставляючи показники рівнів готовності до полілогової музично-творчої інтеракції майбутніх викладачів гри на саксофоні, можна зробити висновок, що розроблена завдяки нашому дослідженню методика виявилась доволі ефективною для розвитку природних механізмів досліджуваного феномена. Істотна різниця, зафіксована у кількісних показниках, засвідчила ефективність її застосування.

Література

1. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики / М.М. Бахтин. – М., 1974. – 502 с.
2. Битинас Б.П. О многомерном подходе к анализу педагогических явлений // Сов. педагогика. – 1970. – № 6. – С. 73 – 84.

3. Джонсон Н. Статистика и планирование эксперимента в технике и науке: Методы обработки данных / Н. Джонсон, Ф. Лион // Под ред. Э.К. Лецкого. – М.: Мир, 2000. – 610 с – С.398.

4. Коган Г.М. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений / Г.М. Коган. – М.: Политиздат, 1988. – 319 с. – (Над чем работают и спорят философы).

УДК 378.016:78

Хуан Яцянъ

КОНЦЕРТНО-КОНКУРСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

В статье рассмотрена проблема самоактуализации будущих преподавателей музыкального искусства. Определена сущность данного феномена в контексте специфики музыкально-инструментальной подготовки студентов в педагогических университетах. Обращено внимание на то, что процесс самоактуализации будущих специалистов осуществляется в единстве с реализацией их творческого потенциала через стремление выразить себя, максимально проявить художественно-исполнительские возможности. В качестве условия самоактуализации рассмотрена концертно-конкурсная деятельность студентов. Раскрыты особенности концертно-конкурсной деятельности будущих преподавателей музыкального искусства.

Ключевые слова: самоактуализация, реализация творческого потенциала, самовыражение, концертно-конкурсная деятельность.

The article describes the problem of self-actualization of the future teachers of musical art. The essence of this concept is defined in the specific context of music-instrumental training of students in Pedagogical Universities. It noticed that the process of self-actualization of future specialists is carried in unity with realization of their creative potential through an aspiration to self-expression and maximum expression of art-performing possibilities. The concert-competitive activity of students is considered as a condition for self-actualization. The article reveals of concert-competitive activity of the future teachers of musical art.

Keywords: self-actualization, realization of creative potential, self-expression, concert-competitive activity.

В умовах політичних і соціально-економічних реформ України та Китаю до системи мистецької освіти висуваються нові вимоги, які реалізуються в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва через виховання особистостей, які володіють якостями, необхідними для ефективної самореалізації і самовираження в професійній діяльності. Тому в процесі музичного навчання в педагогічному університеті на перший план висувається проблема самоактуалізації студентів, що є необхідною передумовою розвитку фахівців, конкурентноспроможних на ринку праці.

Особливістю професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва є спрямування на розвиток фахової майстерності, спеціальних здібностей, зокрема в процесі музично-виконавської діяльності, а також актуалізації особистісно-професійного покликання кожного студента.

Це дозволяє майбутньому фахівцю виражати, розвивати і реалізовувати в процесі музично-інструментальної підготовки свою художньо-творчу індивідуальність, особистісні професійно-значущі цілі, цінності, здібності тощо.

Мистецтвознавством, музичною психологією і педагогікою накопичений значний досвід з питань художньо-творчої самоактуалізації студентів педагогічних університетів, який допомагає в розробці теоретичних основ і технологій розвитку заявленої проблеми. Це дослідження, які розглядають специфіку мистецтва і музичної діяльності (Б. Асаф'єв, Л. Виготський, А. Готсдінер, М. Каган, Б. Теплов, В. Цуккерман, Г. Ципін та ін.), музичну культуру суспільства й особистості (Г. Гонтарев, Р. Грубер, А. Сохор, Р. Тельчарова та ін.),